

ORGANULU

LUMINAREI.

Gazeta Beserecésca, Politica, e literaria.

Cu pre Gratiosa invoientia.

Sambata

Nr. XXIII.

7 Juniu. 1847

VIENA, 1 maiu. Maiestatea Sa ces. r. apo-
stolesca prein prea Indurat'a Sa resolutiune se
indura a demandá, cá spre ajutorírea seraciloru
dein Comitatu Zarandului, dein Cass'a imp. de
in Sibiu 10,000 b. a. suptu acea conditiune sese
platésca, catu acea suma celu mai multu in re-
stempu de patru ani se se platesca inapoi.

CLUSIU, 7 jun. st. n. In Sied. LVI, dupa
cetirea protocolului Exc. Sa Presidentele inscien-
tia, cumca si regiulu Guberniulu voiesce a fi de
facia, carele venindu in launtru, Exc. sa Guber-
natoriulu ceti doua prea Indurate Rescripte regie
cu articli de lege, unulu de causele ce au ase
tractá sub decursulu Dietei, in urm'a re-
presentatiunei facute de 31 Jan. 1843,—altulu de
indigenatulu a mai multoru familii binemerite,
in urm'a a doue repres. de 30 nov. 1842 si
31 Jan. 1843. Celu de antáiú suna asia :

FERDINANDUS etc. Illustres, Reverendi etc.
Tabula Nostra Regia Judiciaria in moderna sua
Coordinatione per revisionem causarum eidem
nunc incumbentium sufficienter distenta, articu-
lum de causis sub cursu Comitiorum tractandis
medio repraesentationis vestrae de d. 31 Jan.
1843 e proxime praeteritis Comitii Nobis sua
via substratum, habita ratione justitiae in quae-
stionibus praesertim facti contra quosvis absque
discrimine celerius administrandae, in ea quae
vobis advolvitur forma modificandum invenimus, vo-
bisque eo cum mandato transmittimus, ut eandem
solito more altissimae sanctioni Nostrae Regiae
substernatis. In rel. etc. Dat. die viges. mensis
maií, 1847, etc

Articulus. De causis sub cursu Co-
mitiorum tractandis. Pro ocyori juris et ju-
stitiae administratione benigne annuente Sacra-
tissima Sua Majestate hucdum vicens jurisstiti-
um diaetale praesenti articulo, eo modificatur:
§ 1. Ut causae criminales publicae seu fisco-ma-
gistratuales, urbanales, metarum reambulatoriae,
porro triduales, spolií, liquidi debiti, computuales,
censuales, divisionis bonorum inter consanguine-
os primi et secundi gradus, patratae potentiae
ratione et contra simplicem viduum, nec non de-
tentionem stipulatae mercedis, dilapidationem bo-
norum aviticalium, excisionem vidualis et capil-
laris intertentionis, denique reportationales, etiam
sub cursu Comitiorum in consuetis judiciorum ter-
minis coram foris tridualibus, computualibus ac
censuralibus, concernentibus item sedibus filiali-
bus, partialibus, vice-sedriis, sedibus generalibus,

congregationibus marcalibus, et R. Gubernio se-
cundum competentiam fori, contra quosvis adeo-
que contra membra etiam diaetalia, levári, pro-
moveri, decidi, deliberataque in iisdem lata pro-
re nata etiam executioni mancipari valeant. § 2.
Ut coram Tabula R. Judiciaria, donec eatenus ulterius
constitutum fuerit, praeter exhibitaram litterarum
legalium transumptionem, solum causae criminales
et publicae seu fisco-magistratuales, tam ibidem
levatae quam in via appellationis illuc provoca-
tae, assumantur et decidantur, lataeque in his per
R. etiam Gubernium sententiae executioni man-
dari possint. § 3. Natio Saxonica, civitates item
et oppida propria jurisdictione gaudentia, penes
usum hactenus observatum relinquuntur.

FERDINANDU etc. Illustri, Reverendi etc.
Tabla Nostra R. judecatoresca intru a sa intog-
mire de acum destulu fiendu de cuprinsa cu re-
vederea causeloru acum de ea tienatorie, arti-
clulu de causele ce au ase tractá sub decursulu
Dietei, dein diet'a de curundu trecuta prein re-
presentarea vostra de 31 Jan. 1843, Noua pre
calca sa asternutu, cautandu la o administrare de
dreptate in mai curundu facunda mai alesu intru
intrebarile de fapte in contr'a ori cui fara alege-
re, aflaramu al' modifíca in form'a ce vise inchi-
de aici, si vil' tramitemu cu acelu mandatu, ca
pre aceea dupa modrulu usitatu selu substerneti
intarirei Nostre regie. Intru cel. etc. Datu 20
maiú 1847, etc.

Articlu. De causele tractande sub
cursulu Comitieloru. Spre mai in curundu
administrarea dreptului si a dreptatei, Maiestatea
Sa prea santita cu bunetate invoiduse, inceta-
rea judecatiloru pre tempulu dietei prein acestu
articlu asia se modifica: § 1. Ca causele cri-
minale publice seau fisco-magistruale, urbanales,
calcatorie de miediuni, mai in colo cele de trei
dile, de cuprindere cu poterea, de detoria curata,
de pignuri, de socotele, de trageri la same, de
impartirea bunuriloru intre fratii de antaiulusi a
doile gradu, de poterea facuta pentru si asupr'a
veduului simplu, retienerei platei togmite, pre-
darei bunuriloru stramosiesci, si taiarei partei
cuvenite spre tienerea veduveloru si vergureloru,
in urma cele de reportare, si sub decursulu Co-
mitieloru intra terminii judecatiloru usitati inain-
tea tribunaleloru triduale, socotitorie, luatorie in
same, precum si in scaunele filiale, partiale, ge-
nerale, vicesedrii, adunari marcale de ca-
re se tienu, si inaintea R. lui Guberniu du-

pa competentia forului in contra ori caror'a, si asia si in contr'a membrilor dietei, se se pota lua, mena, judeca si judecatile intrinsele aduse dupa starea lucrului a se da executiunii. § 2. Ca inaintea Tablei R. judecatoresti, pan'ce mai incolo se va asiedia, afara de transcrierea scrisorilor prezentate legiuite, numai cauzele criminale si publice seau fisco magistratuale, atatu acolo radicate catu si pre calea apelatiunii acolo tramise, se se pota lua si judeca, si adusele judecati inca si prein R. lu Guberniu a se da executiunii. § 3. Natiunea sasésca, inca si cetatile si opidele, ce au aloru jurisdictiune propria, remanu pe lenga usulu pan'acum obserbatu.

Dupa cetire si departarea R. lui Geberniu, Exc. Sa Presidentele deschise desbaterile asupr'a art. al 7 le de lege, si a despatirei pasiunilor dela al 3le art. de lege aici amandate, dupa care un Jude de Tabla mai antaiu descriendu prelargu si intemeiatu starea de acum rea si damnosa a sistemei economice si folosulu intrunirei, propuse un articlu de lege despre regularea campiloru si despartirea posesiuniloru, in 50 de §§ dein care acum numai 8 se citira (ceilalti in urmatoriele Siedentie).

Clusiu, 8, 9, 10 jun. In Sied. dietale LVII, LVIII si LIX, cetinduse si cei alti paragrafi dein art. propusu de un Jude r. de Tabla, si desbatenduse se adoptara cu ore care modificari. Noi nepotendu acum a impartasi acestu proiectu intru intendereai, ne restringema de ocamdata la unii §§ atingatori Statulu beserecescu.

„§ 11. Posesiunea eclesiiloru de relegiunile recepte (ne intieleguendu aici si cuprinderile dein locurile comune) se va da in proportiunea catatime de acum. De cumva in vre un locu eclesi'a prevediuta cu besereca si cu preotu nu arave nemica, seau mai pucinu de o mosia colonicale, si deca in campulu acelu locu se va fi aflandu locu comune, dein acelu locu comune se se de pan' in catatimea de o mosia intréga; a carei legi binefacere prein acést'a se intinde si preste eclesiele celoru de legea grecésca neunita.

„§ 15. Competentia de pasiune dein preuna pentru preutii de religiunile recepte precum si ai celoru de legea gr. n. un. se va asiedia si da in proportiunea unei sesiuni vechi intregi, ér' pentru cantorii si dascalii de acum intru giuemetate de atat'a.“

In Sied. 57, § lu 15 asia se modifica: „ pentru persoanele oficiose alerelegiuniloru recepte precum si acei grecési n. un., atat'a competentia de pasiune se rumpe, catu dupa doue mosii urbariale intregi.“ — Er' in Sied. 58, la proiectulu unui Comite Supremu acelasi punctu asia se lati: „ ca acolo, unde se afla locu comune, de intr'insulu se se taie pentru scolele satesci o catetime de o mosia colonica intréga, ér' unde nu ar fi locu comune, acolo deregatori'a executoria se se nevoiesca cu ocaziunea intrunirei a aduce pre posesori la aceea, cá dein posesiunile loru comune se se taie acea catetime de o mosia colonicale; care locu ruptu, in acele locuri unde inca nuse afla scole, se se administréze pentru scol'a radica nda suptu previghierea posesoriloru locului.“

Cu acestea se inchiara desbaterile asupr'a a totu urbariulu. Er' pentru Sied. urmatoria Exc. Sa presidentele propuse caus'a rescumperarei de totu si compunerea Adresei comitive catra

M. Sa pentru Urbariu, sperandu, cá amendoua obiectele se voru poté pregati catu mai curundu.

Cincu mare, (Continuare dein nr. XXII).

A don'a di, Vineri 28 maiu, se incepù desu de demanetia lucrarea literaria a Adunarei. La 6 ore se adunà sectiunea istorica in basereca si tienù pan' la 10 ore suptu presidiulu D. lui Comite Jos. Kemény o siedentia prea interesante. La 10 ore se incepù a dou'a siedentia acestei adunari generale suptu presidentele ordinariu cu cetirea protocolului siedentiei trecute, si socotelele luariloru si dariloru dein anulu trecut; dupa care si alte mai multe proiecte de diverse persone, se cetira mai multe interesante discursuri, precum a Dlui Dr. Söllner despre inpoporatiunea natiunei sasési si midiuocele de a o ajuta: a Dlui D. Czekelius despre descrierea statistica-geografica-geologica a pamentulu sasésu ce ar fi de a se face prein midiu-locirea preutimei satesci, etc; cu care se inchià siedentia.

Atreia di, Sambata 29 maiu, Insocirea se adunà a treia ora si mai pre urma, la 8 ore demaneti'a. Dupa cetirea protocolului siedentiei trecute, si a siedentieloru celoru trei sectiuni tienute in dioa mai denainte, se facù alegerea membriloru Comisiuneci pe urmatorii 5 ani, carea ca diu erasi pre acele individuuri ce fura pan' acum, afara de 3 ce nu se aflara in locu. Presidentele apoi facù cunoscuta Adunarei bun'a mergere inainte a lucrarei Codicelului diplomaticu al Transilvaniei, marturisù de plin'a multiemire cu lucrurile unui colucatoriu la acést'a D. Schwarz in Sibiu, si propuse Adunarei, ca onorariulu aceluia dela 10 f. se se radice la 15 f. em. pe luna, care se si aplacida. Dupa aceea se denumira mai multe personene de membri corespundictori ai Adunarei, si se ceti o relatieune despre anticitalile aflate aproape de Siegisior'a dupa o sapatura intreprinsa pre spesele Adunarei, care se strapuse sectiunei archeologice. In urma dupa alte mai multe proiecte si conclusuri, Presidentele inchise acést'a siedentia dein urma cu o scurta ci aléza cuventare.

Mai multi deintre lectorii nostri voru fi sciendu fara indoela, cum ca acést'a Insocire inceputa la a. 1843 da afara si o foia periodica, suptu titlulu: Archivulu Insocirei pentru cunooscerea Transilvaniei, care pan' acum stà dein 8 fasciore, si e ca o continuare a Archivulu pentru cunooscerea Trans. intemeiatu de D. Prof. I. C. Schuller in Sabiu, ci numai in 2 fasciore esitu la a. 1840—41. Intre cele multe si interesante disertatiuni amendaroru Archiveloru de insemnatu e adausulu dela Tomulu III, fasc. 1, 2. 1847, suptu titlu separatu: Tentamen Indicis diplomatici publici M. Princ. Trans. periodi regum Hung. Stirpis Arpadianae ab a. 1000 usque ad a. 1300 auct. C. Neugeboren Sen. Cib.; care in urma ca o carte distincta se va poté legá. Acestu indice, precum numele arata, nu cuprinde inse diplomele, ci indégeta numai autorii si paginile loru unde se afla cuprinse, care macar' ca nu multor'a pote se fia de folosu, celoru ce adeca nu au o biblioteca asia insemnata, cátu se contiena pre toti acei 62 de autori, pentru carii e acestu indice, totusi e de celu mai mare interesu si folosu pentru toti cei ce se cuprinde cu cunooscerea atare monumente case scia unde se afla, si sesi formeze o idea luminosa despre starea diplomatieci transilvane.

A N G L I A.

În 15 maiu st. n. se făcù cunoscuta mortea lui O'Connell locuitorilor Dublinului prein afisuri de parete pe „Cas'a impacarei“ si alte piatie acetatei. Glote se formau inaintea acestor'asi ceteau acésta scire intru intristare tacuta, si togn'a asia tacundu apoi se imprastiau. Ei erau, precum se spune, inainte gatiti pentru ducerea dein lume a „acestui monarcu nencoronatu al Irlandiei“, si natiunea irlandica e astadi mai giosu plecata prein afund'ai misieietate, de catu sesi pota exprime desfrenatu durerea pentru acésta nóua prea mare lovitura. Numai decatu incepù trasulu clopote-lora de mortu dein turnurile tuturoru besereceloru si capeleloru catolice dein cetate si suburbii, care mai tota diua tienù, si in besereci se faceau rugaciunile de morti usitate. În Dublin se crede, că trupulu lui O'connell se va astrucá incrypt'a baserecei St. lui Andrei de acolo, de a caria parochia repausatulu în 15 ani se tienù. Inscocirea de rechiamare (repeal l. repil) vrù a se aduná în 26 maiu intru o adunare solenne, spre a emite o inscientiare trista catra poporulu irlandicu. Consiliulu municipal al Dublinului, de care O'Connell setienù ca membru, intru semnu de o memoria plena de respectu catra elu' si-spendiura sidentiele pentru trei septamani. Si membrii bancului national al Irlandiei plansera acésta pierdere intru adunare publica, si declarà ce bine faci acel'a ca directoriu a bancului pentru natiunesi. Jurnalule anglesci incepura asi dá judecat'a despre viati a si fapt'a acestui omu strordinariu, in modruri ne asemenea, ci tote se unescu intru aceea, cumca viati'a lui O'connell e thema pentru mai multi tomi, si nu se pote inchiá neci cu un epítafiù neci cu un articlu jurnalisticu. (Jurnalulu giganticu Times (l. taims) publica in 23 maiu un necrologu pentru O'connell lungu de 5 colomne infolio, inse ce folio!)

FRANCIA—GRECIA.

Dupa sciri dein Toulon dein 25 maiu, flot'a plecà in aca di demanetia suptu comand'a principelui de Jorville precum se dice catra margi-nile Italiei (Greciei?). Orumore se latì si fù crediuta, cumca principele ar dorì a dá altuia comand'a, si cumca ex-ministrulu Vice-admiralu Baronulu de Mackau ar fi desemnatu spre ai fi urmatoriu.

Constantinopoli, 7/19 maiu. Jurnalulu francescu de aci dein 16 m. nu scie nemica mai nou dein diferenti'a turco-grecesca. Ci, că lucrulu e la atata, catu s'a inceputu negociatiunile si se speréza-cà voru ajunge la o deslegare de ase poté combiná cu demnitatea si interesele ambeloru parti.

—Dupa jurnalulu Daily News (l. deli-niù, adeca: nouitati de tote dilele, suptu redactiunea renumitului novelistu Boz, alias Ch. Dickens), se dice ca Coletti ar fi respunsu la cea dein urma nota a lui L. Palmerston catra Curtea dein Atena intr' acésta forma: „Grecia e un statu independente, si că acel'a are dreptulu de a previghiá singuru asupr'a intereseloru sale. Poterile straine nu sunt dreptatite a se mestecá in administrarea de in launtru a Greciei, si déca L. Palmerston respectá acestu principiu, atunci elu nendoitu ca ar fi socotitu acésta intrebare dein altu punctu de vede-

re.“ Acestu respunsu laconicu se pare a placé mai multoru jurnale, ci si insusi Lordulu mai in aceiasi termini se declarà nu de multu inaintea parlamentului.

E G I P T U.

Dr. Gaetani-Bey, antaiulu medicu al viceregelni de Egiptu, scire de spre insanetatiea acestei tieri urmatoriele: Cairo, apr. 1847.

„Lucrarile de insanetatie, ce confinuandu se opereza in Egiptu, sunt intr' adeveru mari si atari, catu nu se aru poté efectué intru o tiéra ce nu ar fi supusa unui guberniu absolutu ca acést'a. Poporimea intrega e despusa spre aceste lucrari.

„Mehemet-Ali in adeveru doresce a face se piéra cu totula ciuim'a dein aceste tienuturi; elu e convinsu cumca causele cei le aretãnu sunt intr' adeveru cele ce ocasiuna nesanetatea acestoru tieri, si sunt in stare de a desvoltá langediri (ciuima au ori ce alta).

„Acést'a e multu, că am persuasu pre Inalt. sa despre lipsea de a implé tote ochiurile de apa, ce asia numeroase se afla in Egiptu, despre lips'a că omenii se resuffle aeru curatu nencarcatu cu miasme, se be apa curata, se se nutrésca cu mancaru sanetose si sesi tiena corpulu in statu de curatime.

„Impinsu e Mehemet-Ali la aceste reforme de in semtiu de omenia, au pote numai dein dorulu de asi face numele nemuritoriu, nu multu face, fapt'a ori dein care cauza totu esiste, cei capulu lucrului. Cele trei sate esemplarie cese incepusera, au inaintatu forte. In. Sa nu vré a asteptá capetulu acestui lucru pentru al continuá aiurea: elu vruse a face se se lucre in Egiptulu de susu, ci dupa obserbarile, ce ise facura, se voru cuprinde mai multu cu satele de in Delta (partea de giosu), pentru ca acolo omenii au mai multu de catu aiurea lips'a de a locu in case sanetose, că ci că in Delta se nasce si se desvolbe ciuim'a mai cu same.

„Ochiurile mai totesu implute in Egiptulu de susu, in celu de giosu inca le implu candu poporimea nu e ocupata cu lucru de campu.

„Gramedile de gunoin, ce incingea satele, se straportara de parte si catra amédia dela locurile locuite. Cimterimele se oprira si se stricara dein launtru sateloru; acum se ingropa in locurile cele mai radicate ce au potutu aflá, intru o departare cuvenentiosa de cetati si sate de catra a miédia-di.“

Dée D. diu, adauge jurnalulu, că Mehemet-Ali se persevereze pe acésta cale, cel va deduce nendoitu la stergerea ciuimei, acestei langedieli, in contra caria natiunile civilizate sunt astrinse a pazi cu mari spese unele intogmiri ce nu se potu invoí cu progresulu spiritului omenescu. Lazereturilesi incheiara tempulu, sii de lipse se se sterga de totu, inse numai suptu conditiunea de a vedé stérsa si ciuim'a, fapt'a omului, si care omulu o pote stricá. (J. des D.)

* * *

—In Sinagoga' dein Königsberg (in Borussia), judeii incepura acum ordinarie atiné cultulu beserecescu duminec'a in locu de sambata.

—Jos. Wenrich, unulu de intre membrii noufundatei Academii a Sciencieloru in Viena, transilvanu dela Sighisior'a si Profesoru limbeloru orien-

tale în Viena, repausă togm'a în dioa publicarei ces. r. Patente pentru acea Academia. Nascutu în a. 1787, se duse la a. 1809 la Viena unde se aplecă la limbele semitice, și fii chiamatu în 1812 ca Prof. de literatur'a ebrească, grecesca și latinesca în Sabiu. În 1821 se denumii Prof. de literatur'a biblica pentru Teologii de confesiunea augstana în Vienna. Intre multe a lui scrieri, doue fura incununate, una de academi'a dein Goting'a, alt'a de cea dein Paris a inscriptiunilor, amendoue scrise în limb'a latina.

PROGRESULU ROMANILORU.

O corespondentia, cu judecata despre progresulu romaniloru preste totu și alesu în literatur'a, macar' ca mai aproape de al celoru dein tiér'a rom., circulă de curundu prein mai multe gazete luandusi drumulu prein Zagrabia, Zara, pana la Roma. Corespondentele ar fi se fia dein Cracovia, asia scrie Diariulu de Roma, ci noi a nevoe potemu crede, că togm'a în aste dile mai dein coce ale Cracoviei se se aște vre un capu, care se se cuprendia cu lucruri asia seci cum sunt starea culturai Romaniei și alesu a literaturai rom., candu neci pe alte tempuri pre candu adeca Cracovia nu avea de asi bate capulu cu revolutiuni, pe la a. 1758 nu se afla neci macar' un singuru individuu în tota Cracovia, care se pota ceti literele omagiale ale principiloru Moldaviei scrise romanesce, pre cum marturisesce Dogiel în Cod. dipl. Poloniae. Ci Cracovia și Cracovia asia de de aproape sémena pre chartia, catu nu e indoela, că asta amestecare trebuí a se face dein capulu unui geografu bunu, jurnalistu ori culegatoriu de litere.

Corespondenti'a insasi asia suna:

„Ve pociu asecurá, cum ca civilizarea și cultur'a în tote dilele pasiescu aici dein bine în mai bine. Fia-care, dupa poterisi, se supléca acci lucrári sánte de a desruginá, luminá, și nobilitá acésta natiune; cei avuti cu banii, invetiati cu scrierile. Noue scole se radica, nóua carti se compnu au se traducú; jurnalele se immultiescu, nu pucini juni se tramitu înafara spre ase educá și invetiá. Aste tote adevéréza chiaru, că Romania (Valacchia) purcedeu buní pasi catra asa civilizatiune.“ Pan'aci totu bine și laudatu; se vedemu mai în colo.

„Scrietorii romani siau pusu în capu, și acésta a loru parere creslatita, cumca románii sunt adevératii descendenti ai romániloru; și de acia e, că ei cu tote poterile se apucara a smulge dein limb'a loru tote cuvintele schiaie ce sunt în ea, caror'a le punu în locu altele, francesci și italianesci.

„Preste aceea ei au de cugetu a lapedá alfabetulu cirilianu, cu carele asia îndelungu tempu se folosira, și a adoptá pre celu latinu.

„Inse și un'asi alt'a le va reesi cu à nevoe; pentru ca de voru voi a scimbá tote cuvintele schiaie cu altele, voru trebuí asi despoia limb'a de obuna atreia parte dein avutia ei; și de almintrea nu va si pucina greutate a scimbá întru un trasu oasia multime de cuvente. În catu pentru alfabetu, inca voru se intempine multe greutati; pentru ca alfabetulu latinu desine nu e de ajunsu spre a exprime tote sunetele limbai loru; apoi serie-

torii nu urméza metodulu nostru (?) de a scrie, ci spre a representá n u m a i u n sunetu punu cate dóua (!) litere; care destulu de contrastatoriu e alfabetulu simplu cirilianu.“

Dupa oasia judecata despre literatur'a rom. se precepe, că corespondietoriulu nu e romanu, ci dupa totu probabilitatea italianu de nu schiau, că elu luá aminte la tote misicarile de progresu ce se facu în tote partile, inca și în literatur'a, ci n u e instare de ale judecă de catu de întru un punctu de vedere strainu.

Dice, că scrietorii romani siau pusu în capu, că ei aru fi descendenti romániloru; ci se pare a nu sci, că asta parere n u e parere noua a scrietoriiloru de acum, ci o parere vechia, ce înainte de începutulu literaturai romanesce altii au pusuo pre chartia, și de le au bagatuo cineva în capu, mai antaiu insii strainii au fostu aceia, ér románii nu avura de catu a cautá în giurusi, ase desteptá și a cercetá ore adevératu e ce se vorbesce și se scrie.

Dice, ca scimbandu pre cele schiae cu francesci și italianesci despoia limb'a de o parte însemnata dein avutiei. Bine, dar' nu togm'a asia se lapedara pre incetulu de vreo ceteva sute de ani cele romane dein limb'a rom. și se adoptara schiaie și dein tote limbele de impregiuru? Si pre cine iau dorutu candu va de asta seracire a limbai romanesce? A adoptá francesci și italianesci, numai pentru că nu sunt schiaie, nice nóne nu nise pare de un nuscii cemare folosu, ci alt'a este ale adoptá în catu suntu romane și cu forme omogenie la ale nostre, prein care adoptare nendoitu că nu pierdemu ci castigamu, pierderea ne ar' fi candu lapedandu nu amu luá nemica în locu.—Dice, ca cu o trasura nu se voru poté scimbá tote de o data. Adevératu; ci scimbarea se începú nu de eri de alalta eri, și acum mai nu este alta trebuentia, de catu cele adoptate a se consolidá, și mai cu consecuentia a se întrebuentiá.

Dice în urma, cum că alfabetulu latinu mune e de ajunsu pentru sunetele nostre. Dreptu, ci ore pentru care limba, dein cate se scriu astadi cu litere latine, e de ajunsu? Se lasamu pre cele schiae, germane, orientale,—se lasamu pre cea francesca, ispana, portugala, și se stámu a socoti numai la italian'a, au nuchiaru și italianii punu dóue litere adese ori pentru un sunetu? Ce sunt literele ci, di, chi, ghi în cuvintele: ciascuno, giammai, chiaro, ghianda, decatu dóue litere pentru un sunetu? Togm'a asia întrebuentia totu italianii în ortografi'a loru pre gh, gn, se în Luglio, ognun, uscio, pentru un sunetu doue litere, dein care nime nu aude pre g și c,—și ast'a singuru singurelu dein acea bine cuvântata cauza, pentru ca alfabetulu latinescu nu e de ajunsu neci pentru tote sunetele limbai italiene. Ci Italianii, carii au crescutu cu alfabetulu latinu dela titi'a mane-sa, prelesne pierdu deinaintea ochiloru acésta diferentia; loru, a serie precum scriu, lise pare a fi lucrulu celu mai firescu în lume, neci a fi ortografia mai firesca de catu aloru.

Hac re videre nostra mala non possumus,
Alii simul delinquant, censores sumus.

Pretiulu bucatelorú,

In piatiulu Blasiniú, Joi 5 Jun. in c. m.

Grau curatu, 1 fl. 24.	xr.	mestecatu 1 fl. 12	xr.
Secara, — — —	58	xr.	Cucuruзу 54 —

S U P L E M E N T U.

Arciducele Carolu.

(Urmare)

Arciducele Carolu, dupa ce elu a depusu baculul—bastonul—de generalissimu traia mai antaiu in Teschen la ducele Albertu de Sachsen-Teschen, mai tardiu in Viena seau in frumos'a locuentia de veara Weilburg la Baden, pe carea elu o edificã sociei sale de pompa amatorie, unei princese de Nassau-Weilburg. Ca erede mamei sale adoptive si al barbatului ei, deveni elu in posesiunea manificei bibliotecii si a colectiunilor insemnate a ducelui Albertu amatorului de arte, carui crea Canova acelu monumentu renumitu in baserica Augustinianilor in Viena. Ocupatiunea cu asti tesauri facea lui petrecere, vieturea cea mai intima in midiuloculu familiei sale infrumsetiã retragerea, pana ce la anul 1825, 29 decembrie i-muri inalt'a socia. Dupa care intemplare superatoria pentru ori care moritoriu, purtata inse cu o anima chiaru eroica, in al 5lea anu 15—16 septembrie Arciducele si-serbã dilele de bucuria in Krems ca Capu intru un restempu de un giometate seculu al Regimentului de infanteria de linia ce era la Krems in garnizon. Er' ia 5 aprilu a anului 1843, ca sesi ee cunun'a tutuloru intr'o mesura mai mare, ca Cavaleru trecut de 50 ani al Crucii mari a Ordului Mari-cii-Teresie, Imperatulu cu marire domnitoriu intre solenitati neuitate de Vieni i-dede acelasi ordu infrumsetiatu cu brillante. Intre fiii sei Albertu e inaltu stimatu, ca Oficiariu de marina Arciducele Fridericu si-a facutu renume. Prein a sale opuri „Principiale de Strategia“—„Grundsätze der Strategie“—si „Istoria Speditiunei dein 1799“—„Geschichte des Feldzugs von 1799“—si-fece Carolu nume celebre in literatur'a scientieloru militare. Aretareai personale era de o mare amabilitate. Elu era de marime midiulocia, cautatur'ai cu fruntea inalta, nasulu lungu si arcuat, ochiulu venetu crepatu in lungime, tote acestea purtau vederatulu tipu al fisionomiei habsburgice; mai alesu inse apareã acest'a dein buz'a de desuptu statatoria in afara. Lu-vedeau totdeauna in vestimentu simplu intunecosu. Conversareai era forte vioia, estimeai de cea mai amena amicitate, si elocuentiai mare ce o avea, era secundata de armonia unui organu dulce, ce prein o certa regusiala usiora nu-si perdeã nemicu dein farmecu. In tote dilele lu-vedeau mai de multu, adesea petrecutu de fiii sei, preamblanduse pre Glacis in Viena, si unde se escã o indesuire, cu pruncii sei oresicum cu petulantia junesca a se bagã acolo, ca se fia aruncatu si impinsu incoce'n colo.

In 30 aprilu sia inchisu ochii. Cata abundantia de suveniri se inaltia pentru Germania la asta perdere a aceluasi pre carele ea odata cu o gura-lu numi „Mantuitorulu“ ei! Cu cata durere trebue Austriaculu se stã la mormentu! Ce e America pentru lume, aceea pote fi Austria pentru Germania: o tiãra plena de putere originaria, plena de plasmatiuni ce inca nu sunt desceptate, plena de avere interna ce jace neatensa inca ca metalulu in sinulu alpiloru sei Arciducele e mortu—si ori ce venitoriu se pregatesca Austriei aceea ursita, nu ne remanede catu dein celu mai afundu aduncu al animei sei postimu ca ea in dilele luptei si in periculu se afle erasi un erou

cumui era Arciducele Carolu—un barbatu de anima cea mai nobila, de spiritulu celu mai liberu, unulu dein acei alesi inalti pre ai caroru frunte Geniulu omanitatei sia tiparitu sigilulu celu mai stralucitu. Er' noi vomu sei serbamu suvenirea santa si a o eredeta nepotiloru, si pre candu flamurele ce elu le purta spre victoria, se pleca pre mormentu, pre candu puscele si-rechiamo ultimele salutari mortului conducatoriu de oste, noi vomu a semti aduncu: aici ajunse un erou la repausu carele n'a rapitu ca altii la sine partea de len a buneii fortune—nu, ci un erou care inca a patimitu sia suferitu cu poporulu seu. (Dein Gaz. univ. si Ilust.)

ICONA CRESTINULUI.

Suntemu convinsi, ca la multi vomu face placere deca pre lenga altele trecemu aci si un tractatu morale-religiosu, cu atatu mai vertosu, ca si in materia acest'a sese deschida oca siune spre latirea ideiloru sanetose, pretiuite de fiacare cetitoriu, ce ama a cugetã seriosu, si nu e cuprinsude prejudecia. Dreptu aceea dorimu ca se afle si cetitorii acea multiamire ce o avuramu noi, candu, condusi de un invetiatu renumitu al Germaniei, amu scrisu cele ce urmaza.

CRESTINULU e un intieptu, care ne pregetatu ambla dupa adeveru: cugeta luminatu prein elu, trãiesce imbunetatitu prein elu. Ratiunea i-lucesce pe calea vietii, si unde nu ajungu radiele lucirei acesteia, si-mena drumulu mai incolo incongiuratu de luceã descoperirei dummedicesci, prein carea dicesc'a providentia ajutura scurt'a-vedere omenesca.—

Liberu de presumptiune si prejudeciu, de care elu desbraca adeveru, se ocupa a invinge tirania retacirei prein credentia. Elu cunosce pre Dumnedieu si pre sine, si inlantrulu seu sebucura de convingerea, ca e facutu prein atotu potentia si bunetatea lui Dumnedieu. Multiemindu adora pre Dumnedieu, dein a carui mana parentesca i-a accursu abundanti'a charului; cu incredentia-re-si incrucesce manule catra elu, decalu apasa lipse, si, incredentiandu se in ajutoriu, fara frica merge elu faciecu venitoriu intunecat. Se fulgere si se tune cerulu, sese cutremure pamentulu, sese implatiã cu spaima, nemicu pote radica sufletulu dein echilibriu. Cugetulu: Dumnedieu e scutulu si mantuitoriuulu meu, da animei lui o taria, in catu neci o templare rea nulu pote cutremura. Ca ostenta in marea viforosa sta crestinu nemicu intre apasarele sufeririloru; elu nu se clãtesce tocma se desperaze tote impregiuru de elu.

Intre tote sentimentele si plecarile animei lui e predominantia amorea catra Dumnedieu; de ci cu urgisire incungiura elu totu celucra in contra amorie acesteia. In desiertu l'adamanesce fericierea aparente a facatoriuulu dereu; aceea nulu amagesce, pentru ca nu vrea se neplaca aceluia, care stravede si celea mai ascunse paturi a animei omenesce. In desiertu l'antarita placerea dulce a semtialitatei, numai desfatari aromate de virtute i-se deschide anima inchinata lui Dumnedieu. A eluptã gloria inaintea lumei nu o socotesce demna de incordare; onorea-i este de a ave pretiu inaintea lui Dumnedieu. Neci avuti'a nui orbesce sufletulu; avariti'a este idololatria.

Dupa Dumnedieu Parentele in anima cresti-

nului celu antaiu locu cuprende Mantuitoriulu, a carui cruce oportu bucurosu. Amorea si mareanimita, cu care Jesu a implenit opulu mantuirei; zelui ferbente pentru Dummedieu si omenime, pe care nulu putea debilita neci nemultiemirea neci batujocur'a; cerese'a suferentia, in midiuloculu persecutiunei dusmaniloru sei infuriati, despre carea lumea inca n'a vediutu esemple; in urma rugatiuneai cordiale, chiaru si pentru ucigatorii sei, cei esia dein buze, candu si-pleca capulu spre morte: acestea tote cu neresistibile potere l' apuca, si lu tragu catra acel'a care mai bucurosu si a oferitu viati'a, de catu salutea fratiloru sei.

De ci Crestinului invetiatur'a lui Jesu nu e o problema, ce ascute numai intielesulu; aceeai este o regula santa pentru viatia, aceeai este lumina, ca dein labirintele intunecose a peregrinarii pre pamentu sesi afle esire sigura; aceeai este daru, prein care ise face anim'a mai nobile. Cu asta invetiatura in anima nu asculta de sioptele interesului, precum neci de pretenderile arogantie: nu ca unulu ce e numai inaintea omeniloru, carii judeca dupre parere, ci ca unulu ce e si inaintea lui Dummedieu, care vede in anima, face elu ce e detoriu. Rigorea astoru detorentie nulu desanima: le implinesce bucurosu, pentru ca elu in acelea onoreza voi'a Parentelui seu dein ceriu, si pentru ca cautarea spre eternitatea remuneratoria i da taria. O singura in susu cautare la ceriu de undei straluce in facie corona nemuririi ferice, i-alina tote greutatile, care atatu de desu inchidu calea catra bine.

Anim'a Crestinului inflacaratu de amorea lui Dummedieu imbraciosieza tota omenimea; fratiesce ama elu pre toti, carii cu elu dein impreuna setieniu de marea familia dummediesca; animai fara destingere la toti sta deschisa, pentru ca Dummedieu e Parentele tutuloru, si ase impartasi odata dein eternele charuri a amarei sale toti sunt chiamati. Eta pentru ce crestinulu se bucura cu cei ilari, si plange cu cei intristati. Nulu amaresce neci o invidia deca altora le merge bine; in aloru fericare si-afle pre a sa. Animai sangerala vederea miseriei altuia; se omicusioreze, i-este cultulu dieescu. Spre facere de bine nulu mena sperarea multiemirei; nu, ce face elu fratiloru, aceea crede a o fi facutu lui Dummedieu. O beutura de apa data celui setosu, o cautatura plena de mangaere indreptata spre celu apasatu, un suatu bunu datu celui incurcatu, scie elu, ca nemica easia pucinu, ca se nu traga asuprasi luarea amente a lui Dummedieu. De ambla cineva intru ascunsu se semene undeva discordia, si se despartia anime impaciuite: elu numai de catu se iniutiesce a complana neunirea fratiloru. Elu e scutu nevinovatiei, unde ise deschide ocaziune, si neci odata nu semte elu infirmitatea omenesca mai vertosu, de catu candu nui ajungu poteri se scotia pre celu nevinovatu dein periculu. Seracii si lipsitii si-au intrensulu un parente adeveratu: de neci nu pote elu ajuta la toti, prein suatulu seu ii conduce totusi la ajutoriu; prein pastrare bucurosu sepune elu ceva, ca dein aceea se implenesca lucrari de generositate. Orfani, veduve, bolnavi eau mai de osebi parte dein alui anima amatoria de omeni; si neci odata nu se semte elu mai ferice de catu candu succede — se sfetesce — ca prein o binefacere tacuta se mangaie o anima superata.

Inca mai intimu se insociesce Crestinulu de

vertutea fratiloru sei: pre densii ai radica, imperati'a a lio lati, acestai da cea mai mare si mai curata bucuria. De se clatesce cineva in bine: elu l'intaresce cu animari si rugaminti sincere. De vede ca fedea unui dreptu e amenitata prein batujocura temeraria; elui arata adunculu infioratoriu, ce i se deschide subtu petiore. Deca un june imbetatu de pasiuni parasesce cararea vertutei: fara amanare si-intende dupa densulu man'a scapatoria, silu retrage dein stricatiune. Inca si atunci candu dein modestia si umilientia elu tace de facu altii reu, totusi nusi pote retiene anim'a, ca se nu le aduca amente datorenti'a prein o cautatura seriosa si plena de invetiatura.

In ochii Crestinului omulu numai atatu pretiu are, de catu pretiu ii e anim'a. Se fii mare, inse religiosu nu! elu te va urgisi. Se fii micu si religiosu! ti-va cautu amorea. Vorbirea de reu ii este straina: elu lauda meritulu, unde lu-gasesce, si unde afla scaderi, le acopere cu mana cruciatoria, deca nu le pote indrepta.

Crestinulu e celu mai bunu amicu. Nedomnitulu si nestricatu fiendu de placeri, semte intraga sant'a fericitate a amicitiei; credentiosu onora si ama elu pre amicu, chiaru ca pre sine insusi; conversarea lui insuffla animare, si bucurosu, fara prepusu i-incredentia fiacine totu cei e mai de pretiu. Cine ar pote fi cu neincredere catra acela, care pre Dummedieu ne incetatu si-lu are inaintea ochiloru?

De ora ce animai este scaunulu amarei, nu e de a se ingrigia dein partei de neci o resbunare: ca Jesu, care intote i-este prototipu, ama pre cei celu persecuta, si i-binecuvanta pre cei celu blastema. Togma se lu defaime alianulu, togma selu vateme pana la osu, si se pandesca dupa ocaziuni spre alu nemicu de totu: alui anima prein aceea nuse amaresce. Mortificatu fiendu cu crudime, totu mai lucra elu ca un omu-amatoriu: elu ospeta pre alianulu seu, candulu vede lipsitu de pane; si l'investesce generosu, deca merge golu pre de in aintei. Numesca lumea barbatia, a sterge cu sange rusinarea suferita: inaintea scaunulu judecatoriu al ratiunei si al relegiunei aceea e barbatia viteloru. (Va urma.)

De la Redactia.

Avendu de ase incepe cu 1 Jul. a. c. al doile Sem. al Organului, Onoratulu Publicu e rogatu cu tota cuvenenti'a, ca cei ce voru mai bine voi a ne sustiene acesta foia se bine voiesca a ne incunoscentia de buna ora, insemnandu totudeauna curatu nu numai loculu adresei ci si postia cea mai dein urma si mai aproape, scriendune de adreptulu au prein postia, au prein ai nostri DD. Culegatori, carii si in Sem. antaiu cu totu zelulu ne aratara acea nemarginita buna voientia, de care nu potemu anu multiemi aici inaintea a totu Publiculu nostru. Pretiulu Organului, cu tote insemnatele spese ce avu a face in Sem. I, remane totu acel'a si pe al doilea, precum si indetorierea nostra catra On. Publicu, de nu vomu fi constrinsi prein circumstari neprevedute mai tardiu a face vre o scimbare in pretiu si in urmarea acestii foi.

Blasiu 30 Maiu, 1847.

T. Cipariu mpr.
Can. si Red. resp. prim.

J.J. Mány, Prof.
A. Pumne, Prof.
collaboratori.